

Sinatra està refredat i altres escrits - Gay Talese

Voyeur és un documental de Netflix que no valdria la pena veure si no fos que hi apareix un octogenari Gay Talese (Ocean City, Nova Jersey, 1932). No només això: podem veure'l al seu "búnquer" (ell ho anomena així) de l'est de Manhattan, on guarda caixes i arxivadors amb les notes que va prendre i tots els articles que ha publicat durant dècades en revistes com *New Yorker*, *Times* o *Squire*.

L'elegància que mostra Talese en el documental té una explicació. Com recorda en un dels textos de *Sinatra està refredat i altres escrits*, el seu pare era sastre a Calàbria, de manera que ell sempre —és a dir, d'ençà que anava a l'institut als anys quaranta— ha vestit roba feta a mida. Afirmar Talese que les virtuts de l'ofici de periodista, la capacitat d'encuriosir-se i d'escoltar, les va aprendre a la sastreria d'Ocean City, escoltant com la seva mare xerrava amb les mestresses del rodal.

Gay Talese ha sobreviscut a Tom Wolfe (1931-2018), l'home que als anys seixanta va teoritzar sobre el Nou Periodisme, aquell gènere híbrid entre l'actualitat i la literatura que van practicar, entre altres, Truman Capote i Norman Mailer. En un dels textos (cròniques? reportatges?) inclosos en el llibre, explica que Wolfe el considerava un precursor, si bé ell es va limitar a resistir-se a la fórmula de les 5 W (*who, what, when, where, why*) que les informacions pretesament objectives pretenen aclarir. Talese insisteix que volia escriure sobre la vida quotidiana (un dels seus primers llibres el va dedicar als treballadors siderúrgics), però dels nou textos d'aquesta antologia cinc parlen de boxejadors i actors, dos de l'autor i de la seva família i un de la revista *Vogue* (de l'altre en parlarem més endavant). Quan escriu sobre celebritats, el que fa Talese és seguir-los des de la invisibilitat. reportant cadascun dels seus actes com un narrador omnipresent, i deixant-hi escolar tota mena de dades, personals, d'ambient i també tangencials. Per enllestir un reportatge pren centenars de notes (odia el "magnetòfon"), de les quals només aprofita una mínima part. El resultat són textos frescos, que informen tot combinant els recursos més usuals de la ficció: acció, descripció, diàleg i digressió.

El reportatge que dona títol al llibre és una crònica minuciosa de les anades i vingudes de Frank Sinatra, "un dels pocs productes d'abans de la guerra que han resistit el pas del temps", quan està a punt de fer cinquanta anys: grava un programa de televisió, es diverteix a Las Vegas, busca gresca en un bar de Beverly Hills. En comptes d'explotar a fons les contradiccions del personatge, Talese descriu el seu comportament

en un temps i un lloc determinats i hi afegeix pinzellades sobre la seva mare, Ava Gardner i Mia Farrow, les seves perruques, el seu doble, els seus fills, Dean Martin, les relacions amb la màfia i els Kennedy. Més que un model de periodisme crític, el text resulta aconsellable sobretot per a lectors fascinats pel personatge Sinatra.

Entenc la superficialitat com un estil, no pas com un defecte. Si més no, Talese no vol convèncer de res (resulta molt més respectuós amb el lector que Michael Moore, que confon el periodisme amb la catequesi). Prenguem, per exemple, la crònica-reportatge titulada *Ali a l'Havana*, que permet al lector sentir-se com si ell mateix hagués acompanyat Muhammad Ali, excampió de boxa dels pesos pesants, en la recepció que el 1996 li va oferir Fidel Castro. Ens fem una idea del seguici que acompanyava el boxejador, del seu Parkinson avançat, dels detalls del protocol, de les converses de tempteig, dels intents fallits de Castro per establir-hi conversa. Tot i ser un bon text, no resisteix la comparació amb la crònica d'Edgardo Rodríguez Juliá titulada *Cenando con Nietzsche y Fidel el 12 de enero de 2000* (reunida al recomanable *Mejor que ficción. Crónicas ejemplares*, a cura de Jorge Carrión). L'escriptor porto-riqueny no es limita a aixecar acta del que succeeix quan el president cubà convida al seu palau el jurat del Premi Literari Casa de Las Américas, sinó que ens parla de l'arquitectura ostentosa, la crisi dels míssils, l'economia de l'illa, les mans cardenalícies de Fidel, en fi, de tot d'aspectes que no semblen interessar a Talese, el qual entén el periodisme més com una acta notarial que com un assaig.

Vaig créixer en un món en què el periodisme s'assemblava molt més a un quart poder compensatori del que s'assembla avui dia: eren els anys dels papers del Pentàgon i del Watergate, els que rememorava fa un parell d'anys Steven Spielberg a *The Post*, quan els ordinadors encara no s'havien ensenyorit de les redaccions. La pel·lícula mostra de manera elegíaca el procés de producció, que comença amb una rotativa vintage i culmina a la matinada, quan els paquets de diaris són llançats davant els quioscos des d'una furgoneta. Veient-la, ens fa l'efecte que el periodista Ben Bradlee és un personatge tan fascinant i contradictori com Indiana Jones, i potser encara més incert.

Potser per això el meu reportatge preferit del llibre no és el que parla de Frank Sinatra ni el de Muhammad Ali a l'Havana, sinó el que es titula *Senyor Males Notícies*. Està dedicat a Alden Whitman, un home que tenia una feina que avui dia trobem inversemblant, ja que era el redactor de necrològiques del *New York Times*. En efecte: en aquell any de gràcia de 1966, quan els cofundadors de Wikipedia tot just estaven a

punt d'arribar al món, hi havia un home que es guanyava la vida preparant, escrivint i actualitzant llargues necrològiques que havien d'estar enllestides quan es morís gent important. No eren pas textos breus: la de Winston Churchill aplegava 20.000 paraules -una xifra avui dia improbable en qualsevol format periodístic- i incloïa dades, anàlisis, interpretacions i bellesa. La feina de Whitman consistia, entre altres coses, a fer dinars i llargues sobretaules amb els amics i parents de persones conegudes sobre les quals considerava convenient avançar feina.

Els que encara recordem els anuaris que es publicaven amb el més important que havia succeït en cada exercici i el negoci editorial dels *Who is who*, patracols biogràfics condemnats a ser superats pel temps –o sigui, els que recordem el món abans d'internet-trobem entranyable, però no pas increïble, aquell curiós ofici de viure dels morts. Escriu Talese: “Mentre que la mort obsedia Hemingway i disminuïa John Donne, a Alden Whitman li proporciona, cinc dies a la setmana, una feina que li encanta”. Però Whitman no era a l'únic. Dow Henry Fonda, que feia el mateix ofici per a Associated Press, als anys seixanta ja tenia a punt la necrològica de Jacqueline Kennedy (que moriria als noranta), de Ted Kennedy (que moriria al segle XXI), i fins i tot de JFK Junior, que aleshores tot just tenia 5 anys d'edat (estava destinat a morir jove, però no tant). En fi, no em puc estar d'escriure les primeres paraules de la necrològica que Lowell Limpus, reporter del *New York Daily News*, va escriure per a ell mateix: “Aquest és l'últim dels aproximadament 8.700 articles que he escrit per al *News*. És per força el darrer, ja que em vaig morir ahir.”.

Traduïts amb eficàcia per Toni Cardona Castellà, els textos del llibre ens acosten a un ofici artesanal i a una manera de veure el món que s'estan extingint. Fa mig segle, Talese escrivia amb aplom que Frank Sinatra, nascut com ell a Nova Jersey, era un “emigrant”. Lúcid i elegant, el fill del sastre sobreviu al seu món.